

T.C.
BAŞBAKANLIK
Sermaye Piyasası Kurulu

Sayı : 32992422-220.02-1333

8897

26/08/2013

Konu : Türev Araçlar Risk Bildirim Formu.

TÜRKİYE SERMAYE PİYASASI ARACI KURULUŞLARI BİRLİĞİ

Büyükdere Caddesi No:173 1. Levent Plaza A Blok Kat:4
80620 1. Levent/İSTANBUL

Borsa İstanbul A.Ş.'nin (BİAŞ) 25.07.2013 tarihli başvurusu ile, Kurulumuzun 21.11.2012 tarih ve 40 sayılı toplantısında türev araçlar risk bildirim formunun VOBAŞ ve BİAŞ Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası (VİOP) nezdinde gerçekleştirilen işlemleri kapsayacak şekilde genişletildiği, ancak VİOP'ta şimdiye kadar işlem yapmamış olan mevcut VOBAŞ müşterilerine imzalatılmış olan ve "Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası A.Ş. nezdindeki işlemlere ilişkindir" ibaresini içeren risk bildirim formlarının VİOP'u içerecek şekilde yeniden imzalatılmasının gerekip gerekmediğine ilişkin soruların Borsalarına ulaştığı ifade edilerek sözkonusu risk bildirim formlarının VİOP işlemleri için geçerli sayılması hususu Kurulumuz değerlendirme ve onayına sunulmuştur.

Konuya ilişkin olarak Kurulumuzun 23.08.2013 tarih ve 29 sayılı toplantısında, bu tarihten sonra müşterilere imzalatılacak Türev Araçlar Risk Bildirim Formunun Ek'te yer verilen şekilde değiştirilmesine ve bir örneğinin BİAŞ'a, VOBAŞ'a ve borsada işlem yapmak isteyen üyelerine duyurulmak üzere Birliğimize gönderilmesine; ayrıca işlemlerin esasında herhangi değişiklik olmadığı dikkate alınarak, Birliğinizin 686 sayılı Genel Mektubu ile duyurulan değişiklik öncesinde VOBAŞ müşterilerine imzalatılmış olan risk bildirim formlarının VİOP çatısı altında gerçekleştirilecek işlemlerde geçerli olduğu hususunda BİAŞ'ın ve üyelere gerekli duyuruların yapılmasını teminen Birliğinizin bilgilendirilmesine karar verilmiştir.

Bilgi edinilmesini ve gereğini rica ederim.

Mustafa GÜMÜŞ

Aracılık Faaliyetleri Dairesi Başkanı

Ek: Türev Araçlar Risk Bildirim Formu.

TÜREV ARAÇLAR RİSK BİLDİRİM FORMU

(Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası nezdindeki işlemlere ilişkindir)

Önemli Açıklama:

Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası nezdinde yapacağımız alım-satım işlemleri sonucunda kar elde edebileceğiniz gibi zarar riskiniz de bulunmaktadır. Bu nedenle, Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nda işlem yapmaya karar vermeden önce, piyasada karşılaşılabileceğiniz riskleri anlamamız, mali durumunuzu ve kısıtlarımızı dikkate alarak karar vermeniz gerekmektedir.

Bu amaçla, "Türev Araçların Alım Satımına Aracılık Faaliyeti"ne ilişkin Seri:V No:46 "Aracılık Faaliyetleri ve Aracı Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ"ın 57. maddesinde öngörüldüğü üzere "Türev Araçlar Risk Bildirim Formu"nda yer alan aşağıdaki hususları anlamamız gerekmektedir.

Uyarı:

İşlem yapmaya başlamadan önce çalışmayı düşündüğünüz kuruluşun "Türev Araçların Alım Satımına Aracılık Yetki Belgesi" olup olmadığını kontrol ediniz. Türev araçların alım satımına aracılık faaliyeti konusunda yetkili olan banka ve sermaye piyasası aracı kurumlarını www.spk.gov.tr veya www.tspakb.org.tr web sitelerinden öğrenebilirsiniz.

Tanımlar:

- Borsa** : Borsa İstanbul Anonim Şirketi'ni
- Aracı Kuruluş** : Borsa üyesi olan ve Sermaye Piyasası Kurulu'ndan "Türev Araçların Alım Satımına Aracılık Yetki Belgesi" almış olan, bu risk bildirim formunu imzalayan müşterinin birlikte "türev araçların alım satımına aracılık çerçeve sözleşmesi imzalayacağı" aracı kurum veya bankayı,
- Piyasa** : Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası sözleşmelerinin işlem gördüğü piyasaları,
- Vadeli İşlem Sözleşmesi** : Belirli bir vadede, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte ekonomik veya finansal göstereyi, sermaye piyasası aracını, malı, kıymetli madeni ve dövizli alma veya satma yükümlülüğü veren sözleşmeyi,

- Opsiyon Söleşmesi** : Opsiyonu alan tarafa belirli bir vadede veya belirli bir vadeye kadar, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte ekonomik veya finansal göstergeyi, sermaye piyasası aracını, malı, kıymetli madeni ve dövizi alma veya satma hakkı veren, satan tarafı ise yükümlü kılan sözleşmeyi
- Uzun Pozisyon (Vadeli İşlem Söleşmelerinde)** : Sözleşmenin vadesi geldiğinde sözleşmeye konu teşkil eden varlığı sözleşmede belirtilen fiyattan ve belirtilen miktarda satın alma ya da nakdi uzlaşmayı sağlama yükümlülüğünü,
- Uzun Pozisyon (Opsiyon Söleşmelerinde)** : 1) Alım opsiyonunda, sözleşmenin vadesinde veya vadeye kadar olan süre içinde sözleşmeye konu teşkil eden varlığı, sözleşmede belirtilen fiyattan ve belirtilen miktarda satın alma ya da nakdi uzlaşmada bulunma hakkını,
- 2) Satım opsiyonunda, sözleşmenin vadesinde veya vadeye kadar olan süre içinde sözleşmeye konu teşkil eden varlığı, sözleşmede belirtilen fiyattan ve belirtilen miktardan satma ya da nakdi uzlaşmada bulunma hakkını,
- Kısa Pozisyon (Vadeli İşlem Söleşmelerinde)** : Sözleşmenin vadesi geldiğinde sözleşmeye konu teşkil eden varlığı sözleşmede belirtilen fiyattan ve belirtilen miktardan satma ya da nakdi uzlaşmayı sağlama yükümlülüğünü,
- Kısa Pozisyon (Opsiyon Söleşmelerinde)** : 1) Alım opsiyonunda, sözleşmenin vadesinde veya vadeye kadar olan süre içinde sözleşmeye konu teşkil eden varlığı, sözleşmede belirtilen fiyattan ve belirlenen miktardan satma ya da nakdi uzlaşmayı sağlama yükümlülüğünü,
- 2) Satım opsiyonunda, sözleşmenin vadesinde veya vadeye kadar olan süre içinde sözleşmeye konu teşkil eden varlığı, sözleşmede belirtilen fiyattan ve belirtilen miktardan satın alma ya da nakdi uzlaşmayı sağlama yükümlülüğünü,

Ters İşlem-

Pozisyonu Kapatma : Aynı özelliklere sahip sözleşme bazında olmak kaydıyla, söz konusu sözleşmenin işlem gördüğü piyasadaki son işlem gününe kadar uzun pozisyon karşısında kısa pozisyon, kısa pozisyon karşısında ise uzun pozisyon alınarak pozisyonun tasfiyesini

Opsiyon Primi : Opsiyon sözleşmesini alan tarafın, opsiyon sözleşmesini satan tarafa, sözleşmede yer alan haklar karşılığında ödemekle yükümlü olduğu primi,

Kullanım Fiyatı : Opsiyon sözleşmelerinde, sözleşmeye konu olan varlığın alım veya satım hakkının vade süresince veya vade sonunda kullanılabilceği fiyatı,

Uzlaşma Fiyatı : Gün sonlarında hesapların güncelleştirilmesinde kullanılmak üzere sözleşme türü bazında Borsa kuralları uyarınca hesaplanan fiyatı,

Pozisyon Limitleri : Her bir sözleşme, hesap ve/veya Borsa üyesi bazında, tüm teslimat vadelerinde toplam olarak veya aynı sözleşme türü bazında çeşitli teslimat vadelerinde ara toplam olarak sahip olunabilecek azami pozisyonu,

Başlangıç Teminatı : Pozisyon açılırken yatırılması zorunlu olan tutarı,

Sürdürme Teminatı : Piyasadaki günlük fiyat hareketleri karşısında güncelleştirilen teminat tutarlarının korunması gereken alt sınırı,

ifade etmektedir.

RİSK BİLDİRİMİ (VADELİ İŞLEM VE OPSİYON SÖZLEŞMELERİNDE İŞLEMLERLE İLGİLİ OLARAK YATIRIMCILAR İÇİN GENEL AÇIKLAMALAR)

İşlem yapacağınız aracı kuruluş ile vadeli işlem ve opsiyon sözleşmesi alım satım aracılığına ilişkin olarak imzalanacak "Türev Araçların Alım Satımına Aracılık Çerçeve Sözleşmesi"nde belirtilen hususlara ek olarak, aşağıdaki hususları anlamanız çok önemlidir.

1. Aracı kuruluş nezdinde açtacağınız hesap ve bu hesap üzerinden Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nda gerçekleştirilecek tüm işlemler için Sermaye Piyasası Kurulu, Borsa ve Takas Merkezi tarafından çıkartılan ilgili her türlü mevzuat ve benzeri tüm idari düzenleme hükümleri uygulanacaktır.

2. Türev araçlar çeşitli oranlarda risklere tabidir. Piyasada oluşacak fiyat hareketleri sonucunda aracı kuruluşu yatırdığınız teminatın tümünü kaybedebileceğiniz gibi, kayıplarınız toplam teminatınızı dahi aşabilecektir.

3. Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nda pozisyon almak üzere aracı kuruluş nezdinde açtıracağınız ve teminat yatıracağınız hesabınızdan piyasada alım-satım işleminde bulunacağınız her vadeli işlem (futures) sözleşmesi için en az Borsa'nın belirlediği tutarda bir başlangıç teminatı yatırılması gerekmektedir.

4. Aracı kuruluş tarafından yapılacak teminat tamamlama çağrılarını istenen süre içinde ve şekilde yerine getirilmesi, aksi takdirde hiçbir ihbara gerek duymadan pozisyonun piyasa değerinden, özen borcu çerçevesinde zararına da olsa kapatılmasına razı olunması gerekmektedir..

5. Borsa Yönetim Kurulu, mevzuatta yer alan belli koşulların varlığı halinde, vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinin vade bitim tarihlerini belirlemeye veya belirlenmiş olan vade bitim tarihlerini değiştirmeye ve pozisyonları tasfiye etmeye yetkilidir.

6. Bir opsiyon sözleşmesi alırsanız, opsiyonu kullanmadığınız takdirde riskinizi, opsiyon primi ve buna ek olarak ödeyeceğiniz komisyon ve diğer muamele ücreti ile sınırlamanız mümkündür.

7. Bir opsiyon satarsınız, görece küçük ters bir piyasa hareketinde, opsiyon satmakla elde ettiğiniz prim ödemesini aşabilecek sınırsız potansiyel kayıp riskini üstlenirsiniz. Opsiyonu yerine getirmeniz istendiğinde, bunun üzerinde herhangi bir kontrol yetkiniz yoktur. Dolayısıyla, sadece yüksek sermayeye sahip deneyimli kişiler opsiyon satmaya teşebbüs etmelidirler.

8. Opsiyonların birçok çeşidi vardır ve kendinizi bir taahhüt altına sokmadan önce, aracı kurumunuzla yatırım ihtiyaçlarınız ve tip sözleşmelere taraf olmanın içerdiği riskler konusunda fikir alışverişinde bulunmalısınız.

9. Piyasanın sıkışık, likiditenin oldukça düşük olduğu, maksimum fiyat hareketinin gerçekleştiği bir ortamda, sistemde piyasa yapıcılığı mevcut ise; piyasa yapıcılarının en geniş banttan kotasyon verdikleri piyasa şartlarında, riski sınırlama imkanı veren "şarta bağlı emirler" ile "strateji emirleri" de dahil olmak üzere aracı kuruluş vasıtasıyla piyasaya iletilmesi istenilen emrin gerçekleşmeme ihtimali dikkate alınmalıdır.

10. Vadeli işlem sözleşmesinde "spread" (fark veya yayılma) pozisyonu almak normal şartlarda daha az risklidir. Ancak olağanüstü piyasa şartlarında yayılma pozisyonu vadeli işlemler piyasasında doğrudan uzun veya kısa pozisyon almaktan her zaman daha az riskli olmayabilir.

11. Kaldıraç etkisi nedeniyle, düşük teminatla işlem yapmanın piyasada lehe çalışabileceği gibi aleyhe de çalışabileceği ve bu anlamda kaldıraç etkisinin tarafınıza yüksek kazançlar sağlayabileceği gibi zararlara da yol açabileceği ihtimali göz önünde bulundurulmalıdır.

12. Borsa tarafından, hesap ve firma bazında belirlenen pozisyon limitine ulaşıldığı

takdirde pozisyonunuzu kapatmak dışında vereceğiniz emirler piyasada gerçekleşmeyebilecektir.

13. Piyasadaki fiyat hareketleri, almış olduğunuz pozisyon aleyhine geliştiğinde hesabınız Borsa tarafından “riskli” hesap olarak belirlenebilir. Bu durumda Borsaya pasif emir girişi yapılamayabilecektir.

14. Aracı kuruluşun türev piyasalarda yapacağınız işlemlere ilişkin tarafınıza aktaracağı bilgiler ve yapacağı tavsiyelerin eksik ve doğrulanmaya muhtaç olabileceği tarafınızca dikkate alınmalıdır.

15. Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinin alım satımına ilişkin olarak aracı kuruluşun yetkili personelince yapılacak teknik ve temel analizden kişiden kişiye farklılık arz edebileceği ve bu analizlerde yapılan öngörülerin kesin olarak gerçekleşmeme olasılığının bulunduğu dikkate alınmalıdır.

16. Yabancı para cinsinden menkul kıymetlerde, yukarıda sayılan risklere ek olarak kur riskinin olduğunu, kur dalgalanmaları nedeniyle Türk Lirası bazında değer kaybı olabileceği, devletlerin yabancı sermaye ve döviz hareketlerini kısıtlayabileceği, ek ve/veya yeni vergiler getirebileceği, alım-satım işlemlerinin zamanında gerçekleşmeyebileceği ve teslimat öngörülen sözleşmelerde fiziksel varlığın teslim edilmeme riskine de maruz kalınabileceği bilinmelidir.

17. İşlemlerinize başlamadan önce, aracı kuruluşunuzdan yükümlü olacağınız bütün komisyon ve diğer muamele ücretleri konusunda teyit almalısınız. Eğer ücretler parasal olarak ifade edilmemişse, (sözleşme fiyatının belli bir yüzdesi dışında) ücretlerin parasal olarak size nasıl yansıtacağı ile ilgili anlaşılır örnekler içeren yazılı bir açıklama talep etmelisiniz. Komisyonun belli bir yüzde olarak tahsil edileceği durumlarda, sizin yatırdığınız paranın değil de, sözleşme değerinin belli bir yüzdesi olarak tahsil edileceği şeklinde anlaşmaya varmalısınız.

İşbu türev araçlar risk bildirim formu, yatırımcıyı genel olarak mevcut riskler hakkında bilgilendirmeyi amaçlamakta olup, vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinin alım-satımından ve uygulamadan kaynaklanabilecek tüm riskleri kapsamayabilir. Dolayısıyla tasarruflarınızı bu tip yatırımlara yönlendirmeden önce dikkatli bir şekilde araştırma yapmalısınız.